

ביאור ההפטרה

הפטרת החודש

הקשר בין ההפטרה לפרשה

בהפטרה מסופר על הקרבנות שיעשה הנשיא בראש חודש ניסן, וכן מסופר על חג המצות, וזה מעין המפטיר שקורא בפרשת החודש שמסופר על ראש חודש ניסן ועל שבעת ימי חג הפסח.

תוכן ההפטרה

הנביא יחזקאל מתנבא על הגאולה בבנין הבית השלישי שיושלם ויחנכו את המזבח בראש חודש ניסן, וימי המילואים שהם מאה ותשעים יום וישלמו רק ביום השביעי של חג הסוכות.

הנביא מפרט את הקרבנות שיקריבו, גם יקריבו קרבנות לכפר על בני ישראל, שמא מתוך שמחה על חנוכת המזבח נכנס מיישהו למקדש למקומות שאסורה בהם הכניסה לזרים.

כמו כן הנשיא יביא משלו את העולות המנחות והנסכים לחינוך, מלבד מה שמביאים בשבתות בראשי חודשים ובחגים.

ומוסיף הנביא שהשער הפונה קדים יהיה סגור כל ימות החול כי לא היו רגילים העם לבוא למקדש, אף כשהנשיא בא דרך שער המזרחי יצא דרך שם ויסגרו את השער אחרי צאתו, אך ביום השבת ור"ח שהעם רגילים לבוא ישאר הפתח פתוח שיוכלו העם להשתחוות דרכו מול קה"ק.

וכשיבוא הנשיא [המלך] לראות בהקרבת קרבנותיו בשבת ור"ח, יבוא דרך השער הגדול ויצא ג"כ דרכו אבל במועדים שכל העם נכנסים דרך שער א' ויוצאים דרך שער ב' אף הנשיא יעשה כן.

יחזקאל פרק מ"ה פסוק י"ח - פרק מ"ו פסוק ט"ו

מה יחַ כְּהֵ-אָמַרְ אֲדַנִּי יְהוָה בְּרֵאשׁוֹן בְּחֹדֶשׁ הָרֵאשׁוֹן וְהוּא נִסָּן שְׁהוּא רֵאשׁ

הַחֹדָשִׁים בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ תִּקַּח פֶּרֶךְ-בֶּן-פֶּקֶד תָּמִים שְׁלֵם מִמּוֹם וְחֵטְאֵת

וְתַסְהַר אֶת-הַמִּקְדָּשׁ [א] (מ"ד ומ"ט): יֵשׁ וְלָקַח הַפְּהִין מִיָּדָם הַחֲטָאֵת וְנָתַן

אֶל-וְהוּא עַל מְזוֹזֹת הַבַּיִת שֶׁל הָאוּלָם וְהַיְחִיכָל (מלבי"ם) וְאֶל-אַרְבַּע פְּנוֹת הָעֶזְרָה

לְמִזְבֵּחַ בְּזוּיּוֹת שֶׁל דְּפוּס בְּנִין גַּג הַמִּזְבֵּחַ כִּי הַמִּזְבֵּחַ הָיָה בְּנִי אַרְבַּעַה רִיבּוּעִים זֶה עַל גַּב זֶה וְשְׁנֵי הַרִיבּוּעִים

הַתִּכּוֹנִיִּים נִקְרָאוּ "עֶזְרָה" [ב] הוּא עֶזְרֵת

עיונים והארות

ומה שאמר בניסן עתידין להגאל, לא שיצאו מהגלות בניסן, אלא קודם ניסן יצאו ויעלו, עד שבאחד בניסן יהיה בנין הבית נשלם ויחנכו המזבח באחד בניסן. וכן עשו במשכן, באחד בניסן החל אהרן לעבוד במזבח, אלא שקדמו לו שבעת ימי המלואים ששמש בהם משה. ואפשר גם כן הנה כי מה שזכר למעלה יהיו שבעת ימי מלואים, וביום השמיני שיהיה אחד בניסן יהיה זה הקרבן שאמר עתה, וגם באותו יום יזו על המזבח ועל פנות העזרה. אבל כשעלו מבבל עשו חנוכת המזבח באחד בתשרי והחלו להעלות עליו עולה קודם שיוסד הבית. מכל מקום, בין שהיתה חנוכת המזבח באחד בתשרי והחלו להעלות עליו עולה קודם שיוסד הבית, בין שהיה חנוכת המזבח קודם ניסן שבעה ימים, בין שתהיה באחד בניסן, בו ביום יכפרו על המזבח ויזו החטאות, לפיכך אמר "תקח פר בן בקר תמים וחטאת את המקדש" (רד"ק).

ב. ונתן אל ד' פנות העזרה למזבח ועל מזוזת

א. תקח פר בקר תמים וחטאת - חטאת, עולה היא, א"ר יוחנן פרשה זו אליהו ז"ל עתיד לדרשה. רב אשי אמר מלואים הקריבו בימי עזרא כדרך שהקריבו בימי משה (מנחות מ"ה).

תקח פר בן בקר - הוא פר המלואים האמור בראש הענין, ולימד כאן שיהיו המלואים באחד בניסן. (רש"י).

כה אמר - בראשון באחד לחדש תקח פר בן בקר תמים וחטאת את המקדש, בראשון זהו חדש ניסן שהוא חדש הגאולה, שבו נגאלו ישראל ממצרים ובו עתידין להגאל לעתיד. באחד לחדש יחנכו את המזבח בקרבנות, כמו שאמר למעלה, ואמר קרבן הכהנים שיקריבו פר כמו שאמר למעלה, ושנה אותו הנה להשלים הענין ולומר באיזה יום יעשוהו. וזה הפסוק ראייה לר' יהושע שבניסן עתידים להגאל, שאם תהיה הגאולה בתשרי איך יניחו מלהקריב במזבח עד ניסן הבא אחריו, ומלחטא ומלכפר את הבית.

האנשים (מ"ד): כ **וְכֵן תַּעֲשֶׂה** וכן תחנך בקרבנות **בְּשִׁבְעָה בַּחֹדֶשׁ** בכל משך שבעת ימים של ניסן (רש"י), וקרבנות אלו באו לכפר **מֵאִישׁ שָׁנָה וּמִפֶּתִי** על אנשים שנכנסו בשגגה או בסבלות הדעת למקומות במקדש שהכניסה בהם אסורה **וְכִפַּרְתֶּם אֶת־הַבַּיִת** ובשני פרים אלו תנקו את הבית מן החילול שנגרם מן הנכנסים באיסור (מ"ד): כא **בְּרֵאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ** ניסן **יִהְיֶה לָכֶם** זמן שחישת **הַפֶּסַח חָג שִׁבְעוֹת** שבעה **יָמִים** שבהם **מִצֹּת יֵאָכַל** (מ"ד) ונקרא כך כי מתחילים ממנו לספור שבעה שבועות (רש"י): כב מלבד קרבנות היום, עוד צריך **וְעֲשֶׂה הַנְּשִׂיא [ג] בַּיּוֹם הַהוּא** קרבנות שיהיו בהוראת שעה, ואינם באים לכפר על המזבח או המקדש אלא כדי לכפר **בַּעֲדוֹ וּבְעַד פְּל־עַם הָאָרֶץ** והקרבן הוא **פֶּרֶ חֲטָאת** (מלבי"ם): כג **וְשִׁבְעַת יָמֵי־הַחֹג יַעֲשֶׂה הַנְּשִׂיא** משלו **עוֹלָה לַיהוָה** **שִׁבְעַת פָּרִים וְשִׁבְעַת [ד] אֵילִים תְּמִימִם לַיּוֹם שִׁבְעַת הַיָּמִים**

עיונים והארות

השלישי] עיין במצודת זוד פרק מד (פסוק ג').

ד. **שבעה** פרים ושבעה אילים - הכל שבעה שבעה לכפר על מעשה קין הדנה כתיב וישב קין בארץ נוד והיינו דמתחלה קודם שהרג להבל היה יושב תחת הקב"ה בעצמו ובכבודו ולא תחת המזל. אבל משחטא ישב לו תחת המזל והמזל נקרא נע ונד משום לפעמים המזל במקום הזה והוא טוב ולכמה שנים נשתנה המזל מטוב לרע וזהו נע ונד תהיה בארץ לבקש מקום שיש מזל וזהו נמי כי שבעתים יוקם קין ר"ל ז' כוכבי לכת. ולכן מביא הנשיא ז' פרים וז' אילים הכל להורות על זה הנ"ל וק"ל (אהבת יהונתן).

שער החצר הפנימית - הכל הוא כנ"ל [לכפר על חטא אדה"ר] דחטא אדה"ר היה שרצה להשיג יותר מכדי השגת האדם כדכתיב והייתם כאלהים יודעי טוב ורע ועץ הדעת הוא טוב ורע שהרוצה להחכים יזרים זהו טוב והרוצה להעשיר יצפין זהו רע ולכן ונתן אל ד' פנות העזרה היינו משתי רוחות שהן ארבע. וגם על שער החצר הפנימית שרצה להשיג מעלה הפנימית כנ"ל דגן יכול להשיג ועדן עין לא ראתה והוא רצה להשיג כל זה וק"ל (אהבת יהונתן).

ג. **הנשיא** האמור בענין לפי המצודות הוא מלך המשיח [כי יחזקאל מיירי בבנין הבית

לכל יום משבעת הימים יביא ז' פרים וְחֲטָאת שְׁעִיר עִזִּים לַיּוֹם לחינוך (מ"ד) וי"א שהוא משעירי הרגלים (רש"י): כד וּמִנְחָה מנחת סולת איפה ג' סאין של קמח (רש"י) לַפֶּר [ה] וְאִיפָה לְאִיל יַעֲשֶׂה וְשֶׁמֶן הֵינן שם מידה של לח ויש בה י"ב לוגין (מ"ז) לְאִיפָה: כה בַּשְּׁבִיעִי בחודש השביעי שהוא תשרי בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בְּחֹג הסוכות יַעֲשֶׂה כָּאֵלֶּה יביא קרבנות למילואים, כל שְׁבַעַת הַיָּמִים פַּחֲטָאת פְּעֻלָּה וּכְמִנְחָה וּכְשֶׁמֶן כמו שעשה בפסח כן יעשה בסוכות [אבל בשבועות ור"ה ויהו"כ לא ציזוה להוסיף קרבנות] (מ"ד):

עתה יתחיל לספר הקרבנות שיקריב במאה ותשעים ימי החינוך מפסח עד שביעי לחג הסוכות, וחקרים להסביר באיזה אופן יבא הנשיא לבית המקדש להקרבת הקרבנות מו א פה-אמר אדני יהוה שער החצר הפנימית שער המזרח של עזרת ישראל (מלבי"ם) הפנה קָרְיָם לצד מזרח יְהִי סָגוּר וְשֵׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה

עיונים והארות

הבאתו וא"כ נתכפר על כל עונותיו קודם ההקרבה והוי מנחה ר"ל מנתה דכבר נתכפר בשעת הבאתו. ולכן היה מנחה איפה ר"ל אי פה כשהוא מתבייש אין לו פה להשיב וק"ל (אהבת יהונתן).

ז. כה אמר ה' שער החצר הפנימית הפונה קדים יהי סגור- מפני שהוא רוח נגד מערב והשכינה במערב ואסור להסתכל בפני השכינה ולכן יהיה סגור, וביום השבת יפתח וביום החודש יפתח דבשבת יש לאדם נשמה יתירה ויש לו מדריגה גדולה ולכן יפתח וגם בר"ח שמקבלין פני שכינה

ה. ומנחה איפה לפר - משום דכתיב וישע אל הבל ואל מנחתו לכן מביא מנחה והנה אמרי' במנחה שויתר לו הקב"ה משלו. והפירוש הוא דהנה באדם יש רוחני וגשמי הרוחני הוא חלק אלוה ממעל והגשמי הוא מאביו ואמו. וכשאדם חוטא חוטא ברוחני וגשמי וכשמביא קרבן בהמה או עוף מכפר על הרוחני וגשמי כי בהקרבתו יש בו ג"כ רוחני וגשמי אכן כשמביא מנחה יש בו גשמי לבד אבל לא רוחני וזהו שויתר הקב"ה משלו. וידוע דכל המתבייש מוחלין לו על כל עונותיו. והעני כשמביא מנחה מתבייש בשעת

לפי שלא יהיו רגילין לבא לבית המקדש בימי החול לא העם ולא הנשיא, כי עובדים הם **וביּוֹם הַשַּׁבָּת**
יִפְתַּח וּבְיִוֹם רֵאשִׁי הַחֹדֶשׁ יִפְתַּח כי אז היו רגילים לבא להשתחוות לה' מול פתח ההיכל
 ובית קודש הקודשים (מ"ד): **וּבַּא הַנְּשִׂיא** לעמוד על קרבנות החינוך **דֶּרֶךְ אֲוֵלָם הַשַּׁעַר**
מַחֲוִיץ לעזרה, כלומר יכנס בדרך שער המזרחי שהוא משמש כניסה ויציאה **וְעַמֹּד** הנשיא
עַל-מִזְבְּחַת הַשַּׁעַר בפשפש שהוא פתח קטן הנמצא דרומי משער ההיכל **וְעָשׂוּ הַכֹּהֲנִים**
אֶת-עֹלֹתוֹ וְאֶת-שְׁלָמָיו וְהִשְׁתַּחֲוּהוּ עַל-מִבְּתָן [על
 אסקופת העזרה שדורכים עליה (מ"ז)] **הַשַּׁעַר וַיֵּצֵא וְהַשַּׁעַר** המזרחי הנפתח **לֹא-יִסְגֵר**
עַד-הָעֶרֶב (מ"ד): **וְנֹתֵן טַעַם לְמֵה לֹא יִסְגֵר** שער המזרחי (מ"ד), כי כל היום (ר"י) **וְהִשְׁתַּחֲוּוּ**
עִם-הָאָרֶץ מול ההיכל, דרך **פֶּתַח הַשַּׁעַר הַהוּא** המזרחי (מ"ד) **בַּשַּׁבָּתוֹת**
וּבַחֲדָשִׁים לְפָנָי וְיָהוָה: וְהִעֲלָה אֲשֶׁר-יִקְרַב הַנְּשִׂיא לַיהוָה

עיונים והארות

לג"ע. ואולי לזה רמזו חז"ל ומה מתקו דבריהם באמרום הכל חבירים ברגל וא"ש. או יאמר דא' במד' ביום השבת וביום החדש יפתח כדי שיהיו יודעין באיזה יום שבת ובאיזה יום ר"ח. ואמ"ו זצ"ל דלעתיד יהיה אור הלבנה כאור החמה וא"כ לא יהיו יודעין אימת ר"ח וכן בשבת דאור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת ימי בראשית ואי' במדרש שיהיה יום ולא לילה וא"כ לא יהיו יודעין אימת שבת ולכן ביום השבת וביום החדש יפתח. והשער לא יסגר עד הערב כנ"ל כדי שיהיו יודעין אימתו מוצאי שבת וא"ש וק"ל (אהבת יהונתן).

ז. והשתחוּו עם הארץ פתח השער ההוא בשבתות ובחדשים לפני ה' - ידוע מאמר חז"ל חייב אדם לקבל פני רבו ברגל שנא' לא

ע"י קידוש לבנה נמי יפתח וא"ש. או יאמר דהנה משיח לעתיד יהיה כמו אדה"ר שהיה תרומה וחלתו של עולם כן נמי משיח יהיה שקול נגד כל ישראל וכמו שאדה"ר גורש מג"ע והושכן מקדם לגן להט החרב המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים כמו כן השער הפונה קדים משמש תצא האורה הנאת זיו שכונה יהיה סגור כל ששת ימי המעשה משא"כ בשבת ור"ח דגם נשמת הרשעים נוחים בג"ע והותרה לכולם לכנוס ולכן גם בימים ההם יפתח. משא"כ ביי"ט שהם נמי ימי הדין דאע"פ שהם נחים מן הדין מ"מ אינם במדרגה גדולה כמו בשבת דאינם יכולים לכנוס לג"ע רק ע"י נשמת הצדיקים שעוברים דרך שם ומתדבקים בהם נשמת הרשעים ובאין עמהם

בַּיּוֹם הַשִּׁבְעִית פִּי בַיּוֹם טוֹב (רש"י), וְהוּא בַמִּשְׁךְ זְמַן יְמֵי הַמִּילואִים **שֵׁשָׁה כְּבָשִׂים**
תְּמִימִים וְאֵיל תְּמִים מַלְבֵּד הַקְּרֵבֶנֶת שְׁצוּתָהּ הַתּוֹרָה הַבָּאִים חוֹבָה לַיּוֹם (מ"ד): הַיּוֹמָנָחָה
אֵיפָה ג' סֵאֵין קִמַּח (רש"י לעיל פס' כד) **לְאֵיל** שֶׁכֵּן הוֹקֵבֶע מְנַחַת הָאֵיל בְּכָל יְמֵי הַחִינוּךְ (מַלְבֵּיִם)
וְלִכְבָּשִׂים מְנַחָה מִתַּת יָדוֹ וְלִכְבָּשִׂים יִבְיָא מְנַחָה כִּפֵּי נְתִינַת יָדוֹ וְנִדְבַת לִיבּוֹ (מ"ד), וַיֵּא
שְׁהוּא שֵׁשִׁית הָאֵיפָה לְכָל כְּבֵשׁ (מַלְבֵּיִם) **וְשִׁמֹן הַיֵּן** הִיא מִידַת יֵיב לֹגֵין **לְאֵיפָה** שְׁהוּא ג' סֵאֵין שֶׁל
קִמַּח: הַיּוֹבֵיִם רֵאשׁ **הַחֲדָשׁ** יִבְיָא קֶרְבֵּן (רש"י) **פֶּר בֶּן־בֶּקָר תְּמִימִם** [כְּמוֹ תְּמִים
וְשֵׁשֶׁת כְּבָשִׂים וְאֵיל תְּמִימִם יִהְיוּ: וְאֵיפָה לְפָר וְאֵיפָה (מ"ז)]

עיונים והארות

היתה בזמן המקדש ולפ"ז מתורץ הגמ' שפיר חייב אדם לקבל פני רבו ברגל והיינו בזמן שאין בהמ"ק קיים הוכרח לקבל פני רבו אפי' ברגל יען נחשב לו כאלו מקבל פני שכינה. שנאמר לא חודש היום ולא שבת היום מכלל דבחדש ושבת אבעי ליה למיזל ולא ברגל דאז אינה חייבת להקביל פני הרב כי היתה בזמן המקדש והוטל החיוב רק על חודש ושבת ומזה מוכח דבזמן שאין בהמ"ק קיים חייב לקבל פני הרב אף ברגל וא"ש וז"ש לעתיד והשתחוו בשבתות ובחדשים ג"כ כמו ברגל וק"ל: ששה כבשים תמימים. נגד ששה כוכבי לכת כי כוכב שבתאי יהיה בטל לעתיד. ומנחה איפה לאיל ולכבשים מנחה מתת ידו ידוע דשני מיני כישוף הם בלעם היה אין כחו אלא בפה. ובמדין כתיב וקסמים בידם שהיו פועלים כישוף בידיים ומכח המזל שולט כישוף ולכן מנחה איפה ומנחה מתת ידו נגד ב' מיני כישוף הנ"ל (אהבת יהונתן).

חודש היום ולא שבת היום מכלל דבחדש ושבת אבעי ליה למיזל והנה רבים מקשים פתח ברגל וסיים בחודש ושבת. ונראה דכתיב מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחות ואי' במד' מן הראוי ה' שצריכין לעלות ולהראות בעזרה ג"כ בשבתות ובחדשים כמו ברגל אך מפני הטרחה לא צותה התורה כ"א ברגל לבד. ולעתיד יהיו נמי עולין בשבתות ובחדשים. ואי' בגמ' כל המקבל פני רבו כאלו מקבל פני שכינה. והנה לפ"ז פטורין מלהקביל פני רבן ברגל כי אין לך גדול מעליית לרגל ולקבל פני שכינה ממש כי כדרך שבא לראות וכו' אמנם כ"ז הוא ברגל אך בשבת ור"ח שאין עולין להשתחות מחוייבים בהכרח לקבל פני רבן כי הוא כאלו מקבל פני שכינה וז"ש מכלל דבחדש ושבת אבעי ליה למיזל. וכן נמי בזמן שאין בה"מ קיים שאין יכולין לעלות ולראות צריך ג"כ ברגל לקבל פני רבו כנ"ל. והנה מעשה השונמית

לְאִילִי [ה] יַעֲשֶׂה מִנְחָה וְלִכְבָּשִׁים יביא מנחה אחרת **כַּאֲשֶׁר תִּשְׁיג יָדוֹ**
וְשֶׁמֶן תִּינֶן לְאִיפָה: ה ובבוא הנשיא בשבת או ר"ח לעמוד בשעת הקרבת קרבנותיו
דֶּרֶךְ אוֹלָם הַשְּׂעֵר יָבֹוא בשער הגדול **וּבְדֶרֶכּוֹ** בדרך השער שבא ג"כ **יַעֲא**
 ולא אצטרך לסבב ולצאת דרך השער השני שכנגדו (ט"ד): ט אמנם **וּבְבֹוא עִם־הָאָרֶץ לְפָנַי**
יְהוָה בַּמּוֹעֲדִים כי חייבים עם ישראל להיות נראים בעזרה **הַבָּא דֶּרֶךְ־שְׂעֵר צָפוֹן**
לְהִשְׁתַּחֲוֹת יַעֲא דֶּרֶךְ־שְׂעֵר נֹנֵב וְהַבָּא דֶּרֶךְ־שְׂעֵר נֹנֵב יַעֲא
דֶּרֶךְ־שְׂעֵר צָפוֹנָה לֹא יָשׁוּב דֶּרֶךְ הַשְּׂעֵר אֲשֶׁר־בָּא בּוֹ [ט] כִּי

עיונים והארות

עומדים ורואים את הזלתות נפתחות מאליהן, ויודעים, שבאותה שעה עלתה הלבנה ומקדשים את החודש בעליונים. ומובא על זה במסגרת השער (שער בת רבים) כי לעתיד לבוא יהיה אור הלבנה כאור החמה, ואור החמה יהיה שבעתיים כאור שבעת ימי בראשית, ומובא במדרש: שלעתיד לא יהיה לילה, ואם כן, לא יהיו יודעים אימתי שבת וראש חודש, לכך יהיה השער פתוח ביום השבת וביום החודש, והשער לא יסגר עד הערב, ומזה ידעו מתי שבת ומתי ראש חודש.

אפשר לפרש בדרך רמז, כי צריך כל אדם ללכת בדרך הממוצע, כיון שהרבה עשו כרבי שמעון בר יוחאי שלא לעבוד כלל ולא עלתה בידם (כמבואר במסכת ברכות דף ל"ה), והנה דרום רמז לחכמה וצפון לעשירות, ולפי זה יש לומר, כי אם יכנס האדם בתחילת היום בשער דרום דהיינו בשער התורה והחכמה, יכול לצאת משער צפון שהוא שער עולם הזה, (דהיינו שמוטר לו להתעסק בפרנסתו), ואם יכנס בשער

ת. **ואיפה** לפר - אמר ר"ש וכי מדת פרים ואילים אחת הן, אלא שאם היו לו פרים מרובים ולא היו להם נסכים יביאו פר אחד ונסכיו ואל יקריבו כלם בלא נסכים, ואם היו שם אילים מרובים ולא היה להם איפתן, יביאו איל אחד ואיפתו ואל יביא כולם בלא איפות. רבי אלעזר בן חנניה בן חזקיה בן גרון אומר, איפה לפר ואיפה לאיל ואיפה לכבש וכי מדת פרים וכבשים ואילים אחת היא, והלא כבר נאמר שלשה עשרונים לפר ושני עשרונים לאיל ועשרון לכבש, אלא מלמד שאיפה גדולה ואיפה קטנה קרויה איפה (מנחות מ"ה).

ט. **לא** ישוב דרך השער אשר בא בו כי נכחו יצא - מובא בילקוט שמעוני, שערים שטבעו בארץ, עתידים לעלות להתחדש כל אחד ואחד במקומו, ושער החצר הפנימית הפונה קדים, ששת ימי המעשה יהיה סגור, וביום השבת הם נפתחים מאליהם, ועל ידי זה יודעים שאותו יום הוא יום השבת, וכן בראש חודש יהיו ישראל

נִכְחוּ מִמּוֹל הַמְקוֹם שְׂבֵא יֵצֵא [י] (מ"ד): וְהַנְּשִׂיא גַם הוּא בְּתוֹכְכֶם בְּתוֹךְ הָעַם יֵלֵךְ
 וּבְבוֹאֶם יָבוֹא עִמָּהֶם וּבִצְאֹתָם מִן הָעִזְרָה יֵצֵאוּ עִמּוֹ וְלֹא יֵצֵא דֶרֶךְ אוֹתוֹ שְׂעַר שְׂבֵא
 (רס"ז): יֵא וּבְחַגֵּיִם בְּחַג הַשְּׁבוּעוֹת שֶׁנִּקְרָא חַג שְׂמֵבִיאִים בּו שְׁלֹמִי חֲגִיגָה וּבְמוֹעֲדִים וּבְרֵאשׁ הַשָּׁנָה
 וְיִזְכְּרֶנּוּ שְׁבַתוֹךְ הַמָּאָה וְתִשְׁעִים יוֹם שֶׁל יְמֵי הַחֲנוּךְ תִּהְיֶה הַמְּנַחָה אֵיפָה לְפָרֹה הָאֶחָד
 וְאֵיפָה לְמִנְחָה לְאֵיל הָאֶחָד וְלִכְבָּשִׁים כְּפִי מִהַת יָדוֹ נִדְבַת לִיבּוֹ שֶׁזֶה שִׁשָּׁה כְּבָשִׁים
 כְּמוֹ בַר"ח (מלבי"ם) וְשִׁמּוֹן הֵינּוּ לְאֵיפָה: יב וְכִי־יַעֲשֶׂה הַנְּשִׂיא בְּשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה

עיונים והארות

ולכן יצא מדרך השער אשר בא בו".
ביאור הדברים הוא, שבתכונת נפשו של האדם טבועה מדת ההסתגלות, ולפעמים יש לאדם התעוררות לקדושה, ובשעה הראשונה היא כאש יוקדת בערה בו, אבל עם הזמן החולף הולכת ודועכת קמעה קמעה, ועל כן מוטל על האדם לשמור שלא תשקוט האש, ותוסיף ללהט כאשר בתחילה.

והנה חרדת קודש אופפת את העולה בית ה' בעת הכנסו בשער הבית, וכדי לשמור על אותה חרדה שלא תפוג, הקפיד הקדוש ברוך הוא שלא יצא דרך אותה השער, שאם יראה את אותו שער שתי פעמים, תסור החרדה ממנו, עד שישובה בעיניו כשער ביתו, וקירות הבית כקירותיו.

ומכאן שעל עובד ה' ליתן דעתו על כך, שכל התעוררות של קדושה לא תדעך, והרבה הרבה יש לאדם לעמוד כדי לשמור על רעננותה של התעוררותו, שתשאר תמיד במידתה הראשונה, וכך יעלה מעלה מחיל אל חיל (שיחות מוסר חיי שרה תשל"ג).

צפון, דהיינו שבתחילת היום עסק בפרנסתו, צריך לצאת משער דרום, שלכל הפחות בסוף היום יעסוק בתורה. אבל הנשיא שעליו נאמר "יורו משפטיך ליעקב", צריך כל היום לעסוק בתורה, באותו שער שנכנס צריך לצאת, אבל במועדים שגם הנשיא צריך לקיים "חציו לכם", מותר לעשות ככל אדם, דהיינו להכנס בשער התורה, ולצאת בשער שכנגדו (מסגרת השער).

י. **ובבוא** עם הארץ לפני ה' במועדים הבא דרך שער צפון להשתחוות יצא דרך שער נגב והבא דרך שער נגב יצא דרך שער צפונה לא ישוב דרך השער אשר בא בו כי נכחו יצא. הטעם שצריך לצאת מדרך שער אחר, כתב החסיד יעב"ץ (בספרו על אבות א, ד): "הקפיד הקדוש ברוך הוא שלא יראה השער שתי פעמים פן ישוה בעיניו לשער ביתו, וקירות הבית לקירותיו, וזה שייך רק בעם הארץ שהערכתו למקום היתה רק מצד הדמיון בלבד, ולכן התפעלותו רבה בפעם הראשונה ואחר כך תמעט, אבל הנשיא שהוא מורם מעם והשגתו מצד השכל ולא מצד הדמיון, ככל שיוסיף להתמיד תגדל הערכתו ואהבתו,

נְדָבָה עוֹלָה אֶזְשָׁלְמִים נְדָבָה לִיהוָה וּפְתַח לוֹ אֶת־הַשָּׁעַר
הַפְּנֵי קָדְיִים המזרחי לבא דרך שם **וְעָשָׂה** הכהן העובד **אֶת־עֹלֹתוֹ וְאֶת־שְׁלָמָיו**
 בהיות הנשיא עומד שם **כַּאֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בַיּוֹם הַשַּׁבָּת** ובראש חודש **וַיֵּצֵא וְסָגַר**
 הַסּוּגָר **אֶת־הַשָּׁעַר** מיד **אַחֲרֵי צֵאתוֹ** כי בימי החול לא יבואו העם להשתחוות כמו בשבת
 ור"ח (רש"י): יג מלבד התמידים שעושים כל יום עוד יביא **וְכִבֵּשׁ בֶּן־שָׁנָתוֹ תָמִים תַּעֲשֶׂה**
עוֹלָה לַיּוֹם לִיהוָה בַּבֶּקֶר [יא] בַּבֶּקֶר תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ בשביל המילואים
 (מ"ד): יד **וּמִנְחָה תַעֲשֶׂה עָלָיו** על הכבש הנוסף שבא למילואים **בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר**
שְׁשִׁית הָאֵיפָה סוּלֹת וְשֶׁמֶן שְׁלִישִׁית הַהֵיזֵן לָרֶם לרכך **אֶת־הַסֹּלֶת**
 ולבלול בו את הסולת בשמן הרבה, וזה יהיה **מִנְחָה לִיהוָה** מלבד מנחת התמיד של שחר שהיא
חֲקוֹת עוֹלָם תָּמִיד יעשו את עולת התמיד ומנחתו כדלקמן (מ"ד): טו כי מלבד קרבן המילואים
יַעֲשׂוּ אֶת־הַכֶּבֶשׂ הַתָּמִיד וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הַשֶּׁמֶן בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר
 בכל בוקר יקריבו, והיא **עוֹלַת תָּמִיד** כפי שצויתה התורה (מ"ד):

עיונים והארות

ליל' אלא לגירסא אך לעתיד יקויים והי' לעת
 ערב יהיה אור ולא יוצרכו לתמיד של בין
 הערבי' רק לתמיד של שחר לכפר על הציצם
 בשכינה שזה יהי' חטאם לעתיד כנ"ל וק"ל
 (אהבת יהונתן).

יא. וכבש בן שנתו עולה ליום לה' בבקר וכו'
 - רבים מקשים למה לא נאמר ג"כ תמיד
 של בין הערבים. ונרא' דהנה תמיד של שחר
 מכפר על הרהורי הלב ותמיד של בין הערבים
 על טעותו בגירסא שלמד בלילה דלא איברא

יְהוָה יֹאמֶר-לוֹ יְהוֹנָתָן לְדוֹד מִתָּר רֹאשׁ חֹדֶשׁ וּנְפִלְתָּ יִזְכֵּר הַמֶּלֶךְ וְיִשְׁאַל הֵיכָן
 אַתָּה כִּי יִפְקֹד יַחֲסֹר מְקוֹם מוֹשֶׁבֶךָ שֶׁאַתָּה יוֹשֵׁב בּוֹ (רש"י): מִבְּיָאמֶר יְהוֹנָתָן
 לְדָוִד לֵךְ לְשָׁלוֹם אֲבָל תִּזְכֹּר אֶת הַשְּׁבוּעָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְנוּ שְׁנֵינוּ אֲנִיחֵנוּ
 בְּשֵׁם יְהוָה לֵאמֹר (רד"ק) יְהוָה יְהִיחָהּ בֵּינִי וּבֵינְךָ וּבֵין זְרַעֵי
 וּבֵין זְרַעֲךָ עַד-עוֹלָם: